

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Ing. Petrem Šuránkem ve věci

žalobce: **Y. K., narozený X**
státní příslušník Turecké republiky
t. č. v X
zastoupený Organizací pro pomoc uprchlíkům, z.s.
sídlem Kovářská 939/4, 190 00 Praha 9

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

o **žalobě proti rozhodnutí** žalovaného ze dne 7. 9. 2021, č. j. OAM-107/LE-BE01-VL18-PS-2021,

takto:

- I. **Rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 9. 2021, č. j. OAM-107/LE-BE01-VL18-PS-2021, se zrušuje.**
- II. **Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

I. Obsah podání účastníků řízení

1. Žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) podanou zdejšímu soudu prostřednictvím žalovaného dne 15. 9. 2021 se žalobce domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného, jímž žalovaný podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) zajistil žalobce v zařízení pro zajištění cizinců (v textu též jako „ZZC“) a podle § 46a odst. 5 zákona o azylu stanovil dobu trvání jeho zajištění do 23. 12. 2021.
2. Žalobce obecně namítl, že žalovaný porušil ustanovení § 2 odst. 2 a 4, § 3, § 50 odst. 2, 3 a 4, § 52 a § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále

Shodu s prvopisem potvrzuje: H. T.

jen „správní řád“), ustanovení § 2 odst. 1 písm. i) a § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu, jakož i čl. 8 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, která byla jako součást ústavního pořádku České republiky vyhlášena usnesením předsednictva České národní rady pod č. 2/1993 Sb. (dále jen „Listina“) a čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění pozdějších protokolů, vyhlášené pod č. 209/1992 Sb. (dále jen „Úmluva“).

3. Konkrétně žalobce uvedl, že je osobou, která byla mučena a podrobena jiným vážným formám psychického a fyzického násilí, neboť byl v zemi původu již jednou ve vězení, kde na něj byl vyvíjen velký psychický a fyzický nátlak, aby přiznal, že se zúčastnil převratu proti prezidentu Erdoganovi a tureckému režimu. Uvedené žalobce vypověděl již před cizineckou policií, je proto v rozporu se správním spisem, jestliže žalovaný uvádí, že žalobce žádnou zranitelnost ani nenaznačil. Podle názoru žalobce bylo na místě, aby se správní orgán těmito skutečnostmi alespoň zabýval, event. s ním provedl doplňující pohovor, kterým by rozptýlil případné pochybnosti. Žalovaný nicméně s informacemi naložil pouze tak, že je stručně shrnul v úvodní části odůvodnění napadeného rozhodnutí, při samotném posouzení je však zcela ignoroval. Posouzení zranitelnosti je přitom zásadní, neboť pokud žalobce coby žadatel o udělení mezinárodní ochrany je zranitelnou osobou, podle § 46a odst. 3 zákona o azylu nemohl být zajištěn. Jelikož žalovaný přesvědčivým způsobem nevyločil, že je žalobce zranitelnou osobou, byl povinen nejprve aplikovat zvláštní opatření; to ale neučinil. Žalovaný tedy při vydání napadeného rozhodnutí dostatečným způsobem nerefletoval informace, které žalobce poskytl správním orgánům v předchozím řízení týkající se toho, že je (přínejméně) by mohl být) zranitelnou osobou ve smyslu § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu. Napadené rozhodnutí je proto nepřezkoumatelné a nezákonné. Nadto nedostatek aktivních kroků a zpoždění při provádění posouzení jeho zranitelnosti může být faktorem vyvolávajícím vážné pochybnosti o tom, že správní orgány postupují v dobré víře.
4. Pro případ, že by soud dospěl k závěru, že žalobce není zranitelnou osobou a že žalovaný nebyl na základě zjištěných skutečností povinen se touto otázkou jakkoliv zabývat, žalobce namítal, že ani za takové situace nebyly naplněny podmínky pro jeho zajištění.
5. Předně nebyla splněna podmínka, že jeho žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění. Žalobce žalovanému vytkl, že se nijak nezabýval jeho azylovým příběhem, který již sdělil cizinecké policii. Žalobce ho shrnul tak, že studoval na vojenské škole a následně působil po dobu pěti let jako důstojník; ze zaměstnání však byl propuštěn z důvodu údajného zapojení do hnutí Fethullah Gülena v převratu proti režimu prezidenta Erdogana v roce 2016 (žalobce k tomu citoval ze zprávy Amnesty International z roku 2020 týkající se tamních poměrů). Za to mu v Turecku hrozí vězení na 6 let a 3 měsíce (rozsudek žalobce soudu doložil); zemi původu tak opustil z politických důvodů. Z uvedeného je přitom podle názoru žalobce zřejmé, že žádost o mezinárodní ochranu nepodal účelově, ale že udělení mezinárodní ochrany je v jeho případě palčivě potřebné – to je ten důvod, proč přišel do Evropy. Ostatně bratr žalobce získal ve Švédsku mezinárodní ochranu z obdobných důvodů.
6. Napadené rozhodnutí podle žalobce vykazuje znaky svévole, neboť žalovaný nezjistil a nezhodnotil, zda žalobce skutečně požádal o mezinárodní ochranu čistě z důvodu, aby oddálil hrozící vyhoštění. Jeho motivace pro nezákonný vstup ani předchozí zkušenosti v zemi původu přitom žalovaný nijak nerefletoval. Žalovaný s dostupnými informacemi zacházel zcela jednostranně a účelově, jelikož zohlednil informace jdoucí pouze v neprospěch žalobce, nikoli i v jeho prospěch – ty zcela vynechal; v rozporu se správním spisem ho

žalovaný dokonce označuje za nedůvěryhodnou osobu. Napadené rozhodnutí je proto nepřezkoumatelné.

7. Žalobce dále argumentoval tím, že mu ve vlasti nebyl vydán cestovní doklad z důvodu proti němu vedeného trestního řízení, a to s cílem zamezit mu v úniku ze země. Za takové situace neměl jinou možnost, než vycestovat bez dokladů, respektive cestovat s doklady falešnými. Ostatně to není pro uprchlíky nijak neobvyklé, což vyplývá i z čl. 31 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, publikované pod č. 208/1993 Sb. (dále jen „Ženevská úmluva“). Žalobce přiznává, že se před příchodem do České republiky zdržoval i v Řecku. Lze mít ale pochybnosti o tom, zda lze Řecko považovat za první bezpečnou zemi, neboť je tam nefunkční azylový systém a žalobce se obával navrácení zpět do vlasti. Žalobce nepochybně, že se sám nepřihlásil českým úřadům ani to, že o mezinárodní ochranu požádal až po kontrole cizineckou policií. Za stěžejní nicméně považuje, že se správními orgány spolupracoval, netajil svou skutečnou identitu a na vyzvání předložil i pravé doklady totožnosti. K jednání se doznal a náležitě ho vysvětlil, popsal své obavy z pronásledování v zemi původu. Samotný fakt neregulérního vstupu proto podle jeho názoru nemůže být dostatečným důkazem o účelovosti jím podané žádosti. Jako uprchlík ostatně ani neměl jinou možnost, než vstoupit do bezpečné země v rozporu s platnými předpisy. Nad rámec tohoto řízení proto namítal, že zahájila-li s ním cizinecká policie řízení o správním vyhoštění z důvodu, že předložil falešné doklady totožnosti, postupovala v rozporu s čl. 31 odst. 1 Ženevské úmluvy.
8. Účelovost jeho žádosti přitom nepodporuje ani skutečnost, že ji nepodal dříve, ani to, že ji podal až v ZZC. Podstatné je, že žádost podal již pátý den po vstupu do České republiky a v zákonné lhůtě. Žalobce zdůraznil, že neexistuje povinnost žádat o mezinárodní ochranu okamžitě při vstupu do České republiky, nýbrž že žádost může být podána fakticky kdykoliv, pokud pro její podání objektivně existují důvody (k tomu citoval z rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 9. 4. 2020, č. j. 60 Az 62/2019-44). Žalobce přitom nerozumí tomu, kdy dříve měl podle žalovaného žádost o mezinárodní ochranu podat – přiletěl a kontrolován cizineckou policií byl dne 29. 8. 2021, následující den 30. 8. 2021 byl zajištěn a o mezinárodní ochranu požádal dne 4. 9. 2021 bezprostředně poté, co se zorientoval ve své právní situaci a možnostech jejího řešení – do té doby měl jen omezenou možnost právního poradenství. Jeho situace je tedy zásadně odlišná od té, kdy se na území České republiky cizinec pohybuje bez dokladů a potřebných pobytových oprávnění několik měsíců či let.
9. Dále žalobce namítal, že žalovaný neprokázal, že by v jeho případě nebylo možné uplatnit některé ze zvláštních opatření. I pokud by totiž žalobce nebyl zranitelnou osobou, měl žalovaný povinnost zabývat se alternativami k zajištění a přistoupit k němu teprve poté, co by bylo prokázáno, že nelze účinně uplatnit mírnější opatření. Možností uložení alternativ se však žalovaný zabýval pouze zcela obecně a povrchně, žalobce k tomu nevyslechl. Žalobce výklad žalovaného odmítá s tím, že by tak bylo ustanovení § 46a odst. 1 písm. e) ve spojení s § 47 zákona o azylu nadbytečným. Žalobce má přitom za to, že mohl být umístěn do otevřeného pobytového střediska ve smyslu § 47 odst. 1 písm. a) zákona o azylu, měl-li žalovaný pochybnosti o motivech jeho žádosti.
10. Konečně žalobce namítal, že napadené rozhodnutí neobstojí, ani pokud jde o délku trvání zajištění – i v tomto rozsahu je totiž nepřezkoumatelné a nezákonné. Odůvodnění délky zajištění je podle názoru žalobce nedostatečné, čistě formální a vzbuzuje dojem svévole. Nadto je zajištění v délce 110 dní nepřiměřené a zbavuje žalobce práva na účinný soudní přezkum v rozumných intervalech – možnost soudního přezkumu je fakticky omezena pouze

na jednu žalobu. Žalobce žalovanému vytkl, že ani neuvedl, proč bude rozhodovat o jeho žádosti v téměř maximální možné době, kterou lze využít. Délka povinnosti setrvat v ZZC by přitom neměla být využívána paušálně, ale měla by odpovídat individuálním okolnostem případu [k tomu žalobce citoval z rozsudku Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 9. 12. 2015, č. j. 7 Azs 251/2015-66]. Za přijatelné by žalobce pokládal, pokud by doba zajištění byla stanovena maximálně na 30 dnů a poté by byla případně prodlužována. Měl by tak možnost vždy podat správní žalobu proti každému z jednotlivých rozhodnutí správního orgánu. V daném případě je ale žalobce podáním žaloby dokonce „zablokován“ i v podání žádosti o opětovné přezkoumání trvání důvodů zajištění a o propuštění ze ZZC. Tuto žádost totiž bude moci podat podle § 46a odst. 10 zákona o azylu až po uplynutí 30 dnů po nabytí právní moci (tohoto) rozsudku. Tuto zákonnou úpravu ostatně považuje za nelogickou a v rozporu s ústavním pořádkem České republiky (k tomu žalobce odkázal na řízení vedené Ústavním soudem pod sp. zn. Pl. ÚS 12/19).

11. Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvedl, že je z napadeného rozhodnutí zřejmé, z jakých podkladů vycházel a jakým způsobem je hodnotil. Závěry, ke kterým dospěl, dostatečně odůvodnil, přičemž se nedomnívá, že by se dopustil namítaných pochybení. Žalovaný shrnul, že byl žalobce rozhodnutím ze dne 30. 8. 2021 zajištěn podle § 124 odst. 1 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 274/2021 Sb. (dál jen „zákon o pobytu cizinců“) a byl umístěn do ZZC za účelem správního vyhoštění, jelikož se prokázal dokladem, který byl padělán. O udělení mezinárodní ochrany požádal až po zadržení a zajištění, když se hrozba vyhoštění stala reálnou. Z jeho výpovědi přitom nevyplynulo, co mu bránilo v dřívějším podání žádosti, ani to, proč se považuje za zranitelnou osobu. To podle názoru žalovaného nesvědčí o skutečné potřebě mezinárodní ochrany, naopak to dokazuje jednoznačnou účelovost jednání žalobce, který se snaží realizaci vyhoštění oddálit či zmařit. Z jednání žalobce je tak zřejmé, že zde existuje nebezpečí, že se bude vyhýbat případné povinnosti vycestovat z území České republiky; uložení zvláštních opatření by proto bylo zcela nedostačující a neúčinné. Na základě uvedeného žalovaný navrhl žalobu jako nedůvodnou zamítnout.

II. Obsah správního spisu

12. Soud ze správního spisu zjistil, že byl žalobce dne 29. 8. 2021 zadržen, neboť se po příletu z Athén prokázal dokladem znějícím na jméno občana Belgického království Jérôme de Saeger s datem narození 30. 5. 1991, který byl padělán. Následně žalobce ke kontrole předložil pravý průkaz totožnosti občana Turecké republiky znějící na jeho jméno s datem narození 30. 5. 1991. Žalobce nedisponoval žádnou rezervací pro pokračující let z České republiky, neměl platné oprávnění k pobytu na území České republiky ani platný cestovní doklad. Dne 30. 8. 2021 s ním proto bylo zahájeno správní řízení o vyhoštění z důvodů podle § 119 odst. 1 písm. b) bodů 1, 3 a 4 zákona o pobytu cizinců. Žalobce při pohovoru dne 30. 8. 2021 uvedl své pravé jméno a datum narození s tím, že je tureckým občanem a z vlasti odešel před měsícem. Vedly ho k tomu politické důvody, neboť byl odsouzen k šesti letům a třem měsícům vězení za to, že se měl údajně účastnit převratu Erdoganova režimu (na jeho plánování a podílení se na něm). Tuto skutečnost žalobce popřel s tím, že jde o nepravdivé obvinění, nemá se ale jak bránit, pravda nikoho nezajímá. Pokud by se vrátil zpět, musel by do vězení nastoupit. Již téměř měsíc ve vězení byl, vyvíjeli tam na něho velký psychický a fyzický nátlak, aby se přiznal. Utekl do Řecka spolu s manželkou, které

ve vlasti hrozí ještě vyšší trest. Měli v úmyslu jet do Německa nebo Nizozemí, do České republiky se dostali náhodou. Žalobce uvedl, že nemá v plánu zde zůstat. Padělaný doklad si obstaral v Řecku, neměl totiž jinou možnost než se dopustit nelegálního jednání, aby mohl pobývat na území Evropské unie. Turecký cestovní doklad nikdy neměl, kvůli problémům ve vlasti by nemohl vycestovat. Pro legalizaci pobytu žádné (jiné) kroky neučinil, o azyl nikdy nikde nežádal.

13. Žalobce byl rozhodnutím Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie, Inspektorátu cizinecké policie na mezinárodním letišti Praha – Ruzyně, ze dne 30. 8. 2021, č. j. CPR-23552-18/PŘ-2021-930504, podle § 124 odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců zajištěn za účelem správního vyhoštění a doba zajištění byla stanovena na 90 dnů ode dne omezení osobní svobody. Následně byl žalobce umístěn do ZZC Bělá – Jezová za účelem realizace správního vyhoštění. Žalobci bylo orgány Policie České republiky předáno písemné poučení (informace) ze dne 30. 8. 2021, č. j. CPR-23552-22/PŘ-2021-930504, o právu požádat o mezinárodní ochranu ve lhůtě 7 dní ode dne, kdy byl o této možnosti informován (§ 3b odst. 1 zákona o azylu).
14. Dne 1. 9. 2021 vydal žalovaný závazné stanovisko ev. č. ZS52345, podle kterého je možné vycestování žalobce do Turecké republiky. Konstatoval, že pouhá možnost špatného zacházení v zemi původu nemá za následek porušení čl. 3 Úmluvy, k tomu by ponížení a pokoření spojené s výkonem trestu muselo dosáhnout mimořádného stupně. Dále žalovaný konstatoval, že jako český administrativní orgán není jakkoliv schopen přezkoumat legálnost či legitimnost okolností, na základě nichž byl žalobce podroben trestnímu řízení, popř. dokonce trstě odsouzen. Poukázal přitom na rozsudek NSS ze dne 29. 6. 2005, č. j. 4 Azs 519/2004-83, který se týkal žadatele odsouzeného za spáchání podvodu na Slovensku. Žalovaný uzavřel, že žalobcem uváděné obavy o jeho bezpečnost v zemi původu jsou čistě účelové, aby se vyhnul správnímu vyhoštění. Pokud by totiž reálné obavy měl, požádal by o mezinárodní ochranu již v první bezpečné zemi. To však neučinil, naopak deklaroval, že o azyl nikde nežádal a že jeho cílovou zemí je Německo nebo Nizozemí.
15. V ZZC Bělá – Jezová žalobce podal dne 4. 9. 2021 žádost o udělení mezinárodní ochrany.
16. Napadeným rozhodnutím ze dne 7. 9. 2021 byl žalobce zajištěn podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu, neboť žalovaný měl za to, že existují důvody se domnívat, že žalobcova žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění: Žalobce si byl vědom neoprávněného vstupu na území České republiky, prokázal se belgickým padělaným dokladem a neměl u sebe platný cestovní doklad, neměl na území České republiky žádné platné povolení k pobytu ani hlášenou adresu a zejména o mezinárodní ochranu požádal až po zadržení Policií České republiky a po zajištění a umístění do ZZC. Podle názoru žalovaného nelze rozumně předpokládat, že by žalobce změnil své jednání a respektoval zákon o azylu. Uplatnění zvláštních opatření podle § 47 zákona o azylu proto žalovaný neshledal účinným. O neúčinnosti svědčilo nejen vědomé nerespektování právního řádu, ale zejména žalobcovo zcela účelové jednání, když se po zajištění snažil zabránit realizaci vyhoštění žádostí o mezinárodní ochranu, ačkoli měl možnost takovou žádost podat již dříve. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný dále konstatoval, že žalobce není osobou ve smyslu § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu, jelikož neuvedl ani nenaznačil takové skutečnosti, na základě kterých by bylo možné usuzovat, že zranitelnou osobou je. Dobu zajištění žalovaný odůvodnil tak, že doba 110 dní odpovídá maximální délce řízení ve věci mezinárodní ochrany, doručování a lhůtě 15

dní pro případné podání správní žaloby; žalobce tak bude zajištěn nejpozději do 23. 12. 2021.

17. Po vydání napadeného rozhodnutí, dne 9. 9. 2021, žalobce poskytl údaje o své osobě k žádosti o udělení mezinárodní ochrany. K jejím důvodům uvedl, že ve vlasti byl vojákem na pozici důstojníka, z práce byl však vyhozen. Má zákaz být zaměstnán v jakékoliv instituci a byl mu uložen trest odnětí svobody v délce šesti let a tří měsíců, protože je považován za příslušníka skupiny Fetullah Gülen (FETO, Gülenisté) coby opozice proti prezidentovi Erdoganovi. Až nabyde trestní rozsudek právní moci, bude na něho vydán zatykač. V Turecku byl 30 dnů ve vazbě na samotce, poslední dva roky se s manželkou schovával. Po návratu by byl uvězněn, nemá možnost žít ve vlasti svobodně.
18. Následně dne 16. 9. 2021 proběhl se žalobcem pohovor k jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Žalobce při něm podrobně popsal cestu z vlasti do Řecka i okolnosti obstarání padělaného cestovního dokladu. Rozvedl, že v Řecku nepožádal o azyl, protože z internetu věděl, že tam žádosti automaticky zamítají, že je tam hodně žadatelů a vše trvá velmi dlouho. Chtěl s manželkou cestovat do Německa nebo Švédska, kde žijí příbuzní jeho manželky. Ve vlasti by ho čekalo vězení, ve kterém jsou špatné podmínky, pokud jde o zdravotní péči a zacházení s vězni. Osobně zažil ve vazbě v období od 24. 12. 2016 do 20. 1. 2017 psychické i fyzické týrání a nátlak – byl sám v cele o rozloze 3 m², nezhasínali mu světlo, když usínal, tak mu mlátili do mříží, jedl jen jedenkrát denně a jídlo si musel platit, byl bez hygieny. Na jednání dozorců si stěžoval u soudu, ale nikoho to nezajímalo. Dne 24. 12. 2016 se jeho jméno objevilo na veřejném seznamu členů FETO a ihned byl vzat do vazby, čímž bylo zahájeno jeho trestní stíhání, 20. 1. 2017 byl z vazby propuštěn a dále souzen na svobodě; trestní rozsudek je z května 2019 a žalobce neví, zda a kdy nabyl právní moci. Bratr jeho manželky získal z obdobných důvodů azyl ve Švédsku, otec jeho manželky je již 5 let vězněn. Chtěli s manželkou odcestovat dříve, ale nebylo to lehké rozhodnutí – ve vlasti sice mají domov a rodinu, nemohou tam ale svobodně žít.

III. Posouzení žaloby soudem

19. Žaloba byla podána včas, osobou oprávněnou a splňuje veškeré náležitosti kladené na žalobu proti rozhodnutí správního orgánu. Soud přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobcem uplatněných žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 s. ř. s.). Soud ve věci rozhodl bez jednání, neboť žádný z účastníků řízení nepožádal o nařízení jednání a ani soud nepovažoval nařízení jednání za nezbytné (§ 46a odst. 8 zákona o azylu).
20. Podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona o azylu může ministerstvo v případě nutnosti rozhodnout o zajištění žadatele o udělení mezinárodní ochrany v přijímacím středisku nebo v zařízení pro zajištění cizinců, nelze-li účinně uplatnit zvláštní opatření, jestliže byla žádost o udělení mezinárodní ochrany podána v zařízení pro zajištění cizinců a existují oprávněné důvody se domnívat, že žádost o udělení mezinárodní ochrany byla podána pouze s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání podle evropského zatykácího rozkazu k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu odnětí svobody do ciziny, nebo je pozdržet, ačkoliv mohl požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve.

21. Podle § 46a odst. 3 zákona o azylu, jde-li o žadatele o udělení mezinárodní ochrany, který je zranitelnou osobou, s výjimkou osoby se zdravotním postižením, které nebrání jejímu umístění v přijímacím středisku nebo v zařízení pro zajištění cizinců, může ministerstvo v případě nutnosti rozhodnout o jeho zajištění, pouze pokud je starší 18 let a porušil opakovaně závažným způsobem povinnost uloženou mu zvláštním opatřením.
22. Podle § 47 odst. 2 zákona o azylu může ministerstvo rozhodnout o uložení zvláštního opatření žadateli o udělení mezinárodní ochrany, jestliže nastanou důvody podle § 46a odst. 1 nebo § 73 odst. 3, ale je důvodné se domnívat, že uložení zvláštního opatření je dostatečné k zabezpečení účasti žadatele o udělení mezinárodní ochrany v řízení ve věci mezinárodní ochrany. Zvláštním opatřením se podle § 47 odst. 1 zákona o azylu rozumí rozhodnutím ministerstva uložená povinnost žadatele o udělení mezinárodní ochrany zdržovat se v pobytovém středisku určeném ministerstvem [písm. a)] nebo osobně se hlásit ministerstvu v době jím stanovené [písm. b)].
23. Na úvod soud připomíná, že jedním z účelů zajištění podle shora citovaného ustanovení je vytvořit podmínky pro to, aby pouze z důvodu, že cizinec podal žádost o mezinárodní ochranu, nebyla zmařena realizace vyhoštění podle zákona o pobytu cizinců (srov. rozsudek NSS ze dne 15. 2. 2017, č. j. 10 Azs 284/2016-35, a rozsudek NSS ze dne 28. 2. 2017, č. j. 4 Azs 9/2017-31). Účelem zajištění v tomto případě tedy není pouze zaručit účast žadatele v řízení o žádosti o mezinárodní ochranu, nýbrž zabezpečit jeho dostupnost pro policejní složky fakticky vykonávající rozhodnutí o vyhoštění pro dobu, kdy žadatel pozbyde postavení žadatele o mezinárodní ochranu a budou splněny podmínky vykonatelnosti rozhodnutí o vyhoštění (§ 119 odst. 7 zákona o pobytu cizinců; srov. rozsudek NSS ze dne 28. 6. 2017, č. j. 1 Azs 349/2016-48).
24. Soud v tomto řízení přezkoumává pouze rozhodnutí o tzv. přezajištění, které se vydává v situaci, kdy cizinec poté, co byl zajištěn podle zákona o pobytu cizinců, požádá o udělení mezinárodní ochrany. Rozhodnutí o tzv. přezajištění tak *de facto* navazuje na prvotní rozhodnutí o zajištění, přičemž je přípustné, aby rozhodnutí o tzv. přezajištění vycházelo výlučně z podkladů, které byly opatřeny v souvislosti s rozhodováním o prvotním zajištění v režimu zákona o pobytu cizinců (srov. rozsudek NSS ze dne 5. 3. 2014, č. j. 3 Azs 24/2013-42). Pokud žalovaný, který je při rozhodování o zajištění cizince striktně limitován krátkou zákonnou lhůtou, vychází z dosavadních skutkových zjištění, byť jiného orgánu (Policie České republiky), není za předpokladu dostatečnosti těchto zjištění takový postup jeho pochybením, nýbrž naopak naplněním obecné zásady hospodárnosti řízení.
25. K žalobní námitce týkající se zranitelnosti osoby žalobce soud uvádí, že žalovaný v napadeném rozhodnutí citoval § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu se závěrem, že žalobce neuvedl ani nenaznačil žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možné usuzovat, že je zranitelnou osobou. To žalobce jednoznačně popírá s tím, že jde o závěr rozporný se správním spisem. Žalobce vyzdvihl, že přece uvedl, že byl ve vlasti ve vězení a byl na něho vyvíjen nátlak, aby se přiznal – nelze proto tvrdit, že jeho zranitelnost ani nenaznačil, jedná se naopak o jednoznačné indicie, že mohl být v minulosti podroben vážným formám fyzického nebo psychického násilí. Vždyť sám žalovaný v napadeném rozhodnutí tyto informace shrnul, ač se jimi dále nezabýval a ignoroval je.
26. Podle § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu se pro účely tohoto zákona rozumí zranitelnou osobou zejména nezletilá osoba bez doprovodu, rodič nebo rodina s nezletilým dítětem nebo rodič nebo rodina se zletilým dítětem se zdravotním postižením, osoba starší 65 let,

osoba se zdravotním postižením nebo s vážným onemocněním, těhotná žena, oběť obchodování s lidmi nebo osoba, která byla mučena, znásilněna nebo podrobena jiným vážným formám psychického, fyzického nebo sexuálního násilí.

27. K výkladu pojmu zranitelná osoba NSS uvedl, že mechanické zařazení žadatele o mezinárodní ochranu pod některou z kategorií obsaženou v demonstrativním výčtu § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu bez toho, aby byly zohledněny individuální okolnosti případu, by nevedlo k naplnění smyslu tohoto ustanovení. Stejně jako totiž může být zranitelnou osobou uznán ten, kdo nespadá mezi osoby tam vyjmenované, ale naplňuje důvody opodstatňující zvýšenou ochranu a zvláštní zacházení, také osoba formálně splňující některý z vyjmenovaných znaků nemusí privilegované zacházení potřebovat. Ani prožité útrapy ale z každého člověka zranitelnou osobu doživotně nečiní (viz rozsudek NSS ze dne 23. 4. 2020, č. j. 2 Azs 47/2020-48).
28. Jak je zřejmé z odůvodnění napadeného rozhodnutí, v projednávaném případě vycházel žalovaný při posouzení otázky zranitelnosti z podkladů opatřených v rámci předcházejícího řízení, a to konkrétně z obsahu protokolu o podání vysvětlení ze dne 29. 8. 2021 (tato listina však soudu nebyla doložena, neboť součástí správního spisu předloženého soudu je až protokol o výsledku žalobce ze dne 30. 8. 2021), resp. z odůvodnění rozhodnutí Policie České republiky, Ředitelství služby cizinecké policie, Inspektorátu cizinecké policie na mezinárodním letišti Praha – Ruzyně ze dne 30. 8. 2021, č. j. CPR-23552-18/PŘ-2021-930504. Žalovaný na jejich základě mj. konstatoval, že motivací žalobce opustit vlast byly politické důvody a že žalobci ve vlasti hrozí věznění, vrátil-li by se zpět; žalovaný výslovně zmínil i to, že žalobce vypověděl, že byl ve vlasti skoro měsíc ve vězení, kde na něj vyvíjeli psychický a fyzický nátlak, že se zúčastnil převratu. Přesto usoudil, že v případě žalobce není omezen v uplatnění § 46a odst. 1 zákona o azylu.
29. Byť tedy v projednávaném případě poskytl žalobce (patrně dne 29. 8. 2021 a též dne 30. 8. 2021 policejnímu orgánu takové informace, které naznačovaly, že byl v nepříliš vzdálené době tureckými policejními orgány podroben v průběhu výkonu vazby nepřijatelnému zacházení (s ohledem na nekonkrétnost dotazů nebylo vyloučeno, že mohlo jít o mučení či podrobení vážnému psychickému či fyzickému násilí), a nutně tak vyvstávala otázka, zda nemá být se žalobcem zacházeno jako se zranitelnou osobou, z napadeného rozhodnutí je evidentní, že se jimi žalovaný adekvátně nezabýval. Tím žalovaný porušil svou povinnost zjistit dostatečně skutkový stav věci, a svým závěrem, že žalobce zranitelnost ani nenaznačil, se dokonce dostal do přímého rozporu s obsahem správního spisu. Jeho závěr o tom, že žalobce v současnosti není zranitelnou osobou, zůstal zcela nevysvětlen, je nepřezkoumatelný a s ohledem na obsah správního spisu v době vydání napadeného rozhodnutí předčasný. Žalovaný v tomto směru zcela nepřijatelně spekuloval, aniž si konkrétně a přesně formulovanými otázkami ověřil, jakou povahu měl psychický a fyzický nátlak na žalobce v průběhu jeho věznění a jakým způsobem žalobce zasáhl. Bez takového zjištění, o nějž by případně opřel srozumitelně vysvětlený názor, že zacházení se žalobcem nedosahovalo minimální úrovně závažnosti, že žalobce jakožto bývalý voják byl díky svému výcviku schopen takové zacházení snést, aniž by byl dotčen měrou vyvolávající jeho zranitelnost, popř. že není žalobcovo líčení důvěryhodné apod., nemůže prezentovaný závěr žalovaného obstát.
30. Soud zdůrazňuje, že smyslem speciálního přístupu ke zranitelným osobám je poskytnout jim výhodnější zacházení z důvodu ochrany jejich psychického i fyzického zdraví s tím, že

zranitelnou osobou sice není každá osoba, která byla v minulosti mučena, ale taková osoba, na níž se následky mučení podepsaly natolik, že potřebuje mít v rámci řízení o mezinárodní ochraně specifické postavení. Pokud se přitom z výpovědi zadržené osoby či z jiných znaků podávají konkrétní indicie, že tato osoba mohla být v relativně nedávné minulosti podrobena zacházení zmíněnému v § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu, musí žalovaný před rozhodnutím o zajištění takové osoby buď toto podezření přesvědčivě rozptýlit, nebo prokázat, že tato osoba již v minulosti opakovaně závažně porušila zvláštní opatření nahrazující její zajištění. V opačném případě nezývá, než se žadatelem zacházet jako se zranitelnou osobou, a to až do okamžiku, kdy bude řádně zjištěn skutkový stav, za což je v takové situaci odpovědný žalovaný. Nedostatek jeho aktivity tam, kde dostatečné úsilí nevyvinul ani v předchozím řízení policejní orgán, nemůže jít v případě nedostatečného objasnění skutkového stavu k tíži žadatele o azyl. Žalovaný přitom nemohl mít v době vydání napadeného rozhodnutí dostatek důvodů pro to, aby tuto otázku vyhodnotil v neprospěch žalobce. Již proto napadené rozhodnutí nemůže obstát a je nezákonné v míře, jež odůvodňuje jeho zrušení podle § 76 odst. 1 písm. a) i b) s. ř. s.

31. Žalovaný dále žalobci připisuje k tíži, že žádost o udělení mezinárodní ochrany nepodal před jeho zadržením a zajištěním, ačkoli mu v tom nic nebránilo. Tento fakt podle žalovaného představuje důkaz účelovosti žalobcova jednání, neboť žalovaný nazírá na vzniklou situaci tak, že se žalobce toliko snaží znemožnit realizaci vyhoštění. Žalobce opouje, že o účelovosti jeho žádosti nesvědčí to, že ji nepodal dříve, jakož ani to, že tak učinil až v ZZC. Podle jeho názoru je podstatné pouze to, že žádost o udělení mezinárodní ochrany podal v k tomu zákonem určené lhůtě, tj. včas.
32. Na úvod lze konstatovat, že cizinec je oprávněn podat žádost o udělení mezinárodní ochrany Policii České republiky nebo žalovanému (§ 3a odst. 1 zákona o azylu). V tranzitním prostoru mezinárodního letiště Václava Havla Praha se přitom nachází přijímací středisko Praha-Ruzyně, kam se žalobce mohl (alespoň plánovat) dobrovolně dostavit za účelem podání žádosti, neboť se bezpochyby jednalo o první příležitost, kterou mohl v České republice využít.
33. Z judikatury NSS přitom vyplývá, že je sice legitimní požadovat, aby žadatel o mezinárodní ochranu podal žádost bezprostředně poté, co vstoupil na území státu, kde posléze žádost podal. Pakliže takovou žádost bezprostředně nepodá, ačkoliv o možnosti požádat o mezinárodní ochranu ví, může to skutečně svědčit o neexistenci strachu z pronásledování, může to být důvodem zpochybňujícím věrohodnost žadatele či jeho azylového příběhu a zakládá to pochybnosti o skutečném důvodu podání žádosti o mezinárodní ochranu (nabízí se závěr, že primárním důvodem podání žádosti je jen snaha legalizovat svůj pobyt). Pokud ovšem žadatel splňuje podmínky pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany, není možné mu takovou ochranu odeprít pouze z toho důvodu, že o ni nepožádal dříve. Stejně tak zákon o azylu pamatuje i na ty případy, kdy je cizinec neprodleně zajištěn v ZZC, jak se tomu stalo právě v projednávané věci ihned po příletu žalobce.
34. Pro takový případ totiž § 3b odst. 1 zákona o azylu stanoví, že oprávnění cizince podat žádost o udělení mezinárodní ochrany v ZZC zaniká uplynutím 7 dnů ode dne, kdy byl policií informován o možnosti požádat o udělení mezinárodní ochrany na území a důsledcích spojených s uplynutím této lhůty. Nadto odstavec třetí citovaného ustanovení dokonce upravuje (v souladu s požadavky mezinárodního práva) alternativu, kdy lze nazírat na projev vůle cizince jako na takovou žádost i po uplynutí zákonné sedmidenní

lhůty. Není tedy přijatelné, aby žalovaný v rozporu s § 3b zákona o azylu vyčítal žalobci, že využil zákonem garantované možnosti, a to bez toho, aby se konkrétněji zamyslel nad důvody, jež žalobce na podporu své včasné žádosti uplatnil.

35. V té návaznosti proto soud rekapituluje podstatná zjištění z obsahu správního spisu: Je nesporné, že žalobce letecky přicestoval na území České republiky dne 29. 8. 2021 a od 30. 8. 2021 již byl zajištěn v ZZC. Tentýž den (30. 8. 2021) byl žalobce informován o právu podat žádost o udělení mezinárodní ochrany, jakož i o tom, že toto právo zanikne uplynutím 7 dnů ode dne poskytnutí této informace. Poslední den takto stanovené lhůty připadl na den 6. 9. 2021, přičemž žalobce tohoto svého práva ve stanovené lhůtě využil již dne 4. 9. 2021. Ani tuto skutečnost přitom žalovaný nepopírá. Soud se proto ztotožňuje s názorem žalobce, že není na místě v jeho případě poukazovat na to, že žádost o mezinárodní ochranu měl podat dříve. Nelze přitom dost dobře vycházet ani z toho, že žalobce již před příchodem do České republiky nějakou dobu setrval v Řecku (byť žalovaný ani tuto skutečnost jako relevantní pro jeho závěr neoznačil). Žalobce tam totiž podle svých slov setrval jen cca jeden měsíc, tedy nikoliv dlouhodobě. Žalobce zároveň výslovně zmínil, že se v Řecku obával toho, že jej navrátí do Turecka. Nesprávný je proto i z toho odvozený závěr žalovaného, že doba, resp. časové okolnosti podání žádosti svědčí o jejím účelovém podání.
36. Lze též podotknout, že žalobce původně uváděl jen to, že o azyl doposud nikde nežádal a že o něj nežádá v České republice. Zároveň však nijak nevyloučil (naopak se to v kontextu azylově relevantních důvodů jeho útěku z Turecka nabízelo), že o azyl hodlá požádat v některé z cílových zemí (Německo, Nizozemí). Byť je pravdou, že žalobci nenáleží právo si vybírat, ve které ze zemí Evropské unie o azyl požádá, jím podané důvody, proč v době zadržení doposud o azyl nepožádal, jsou logické a byly velmi dobře vysvětlitelné právní neznalostí, aniž by jakkoliv zpochybňovaly důvěryhodnost žalobcových tvrzení. Zcela legitimní je ostatně i žalobcův postoj, že měl zájem o právní pomoc a že právě až po poskytnutí právního poradenství ze strany Organizace pro pomoc uprchlíkům dospěl k rozhodnutí využít práva požádat o mezinárodní ochranu v České republice (k tomu soud odkazuje zejména na nálezy Ústavního soudu ze dne 29. 11. 2016, sp. zn. I. ÚS 630/16). S ohledem na uvedené skutečnosti proto ani názor žalovaného stran účelovosti žalobcovy žádosti o mezinárodní ochranu neobstojí. Naopak průběh interakce žalobce s českými správními orgány poukazuje na to, že žalobce požádal o mezinárodní ochranu, jakmile získal přístup k právní pomoci a byl schopen porozumět svému právnímu postavení.
37. V této souvislosti soud nemůže přejít mlčením obsah závazného stanoviska žalovaného, jež bylo vydáno pro účely řízení o správním vyhoštění žalobce. Soud je považuje za nepřijatelný projev svévole žalovaného a za důkaz naprostého selhání žalovaného při plnění jeho povinností při naplňování mezinárodních závazků České republiky plynoucích z čl. 33 odst. 1 Ženevské úmluvy. Toto závazné stanovisko v reakci na odpočátku nijak neskrývané obavy žalobce z politického pronásledování v Turecku z důvodu jeho údajné účasti na vojenském převratu, již popírá, v důsledku něžž byl podle svých slov již propuštěn ze zaměstnání, vazebně vězněn a nepravomocně odsouzen k mnohaletému trestu odnětí svobody, reaguje pouhým popřením své úřední povinnosti zabývat se povahou pronásledování žalobce v podobě konstatování, že mu nepřísluší jako českému správnímu orgánu zkoumat legitimitu trestního stíhání žalobce v zemi původu. Přitom žalovaný absurdně odkazuje na historickou judikaturu týkající se obecné trestné činnosti

(odsouzení za podvod). Žalovaný přitom musel i bez znalosti zpráv o zemi původu z obecných informací dostupných ve sdělovacích prostředcích vědět, že v Turecku dochází k trestním řízením s osobami nařknutými z toho, že se účastnily na převratu, a to mnohdy jen na základě konspirativního spojování těchto osob s osobou Fetulláha Gülena. Žalobce označil spojitost svého trestního stíhání s událostmi vojenského převratu, tedy s trestním stíháním politického charakteru. Byť v uvedené době ještě nebylo žalobcem výslovně zmíněno (přínejmenším to nezaznělo v překladu), že podstatou jeho trestního obvinění má být spojení s tzv. gülenistickým hnutím, rozhodně žalovaný nemohl na žalobce nahlížet jako na pouhého zahraničního pachatele obecné trestné činnosti a musel požadovat shromáždění podrobnějších informací před vyslovením možnosti vycestování. Jeho závěr, že žalobcovo vycestování do Turecka je přípustné, byl zcela zřetelně předčasný a nepodložený, neboť zde existovaly jasné indicie, že žalobce by mohl být předmětem politicky motivovaného pronásledování.

38. Na druhou stranu soud do jisté míry pozitivně kvituje skutečnost, že nebylo přistoupeno k zajištění žalobce s odkazem na § 46a odst. 1 písm. b) zákona o azylu, tj. že se prokazoval padělaným dokladem totožnosti. Jednak je pravdou, že žalobce obratem po odhalení padělku dokladu totožnosti přiznal a prokázal svou totožnost, jednak ale nelze přehlédnout právě žalobcem zmiňovaný čl. 31 odst. 1 Ženevské úmluvy, podle nějž se Česká republika zavázala, že nebude stíhat pro nezákonný vstup nebo přítomnost takové uprchlíky, kteří přicházejí přímo z území, kde jejich život nebo svoboda byly ohroženy ve smyslu článku 1, vstoupí nebo jsou přítomni na jejich území bez povolení, za předpokladu, že se sami přihlásí bez prodlení úřadům a prokáží dobrý důvod pro svůj nezákonný vstup nebo přítomnost. Jak již shora soud uzavřel, v případě žalobce bylo možné uzavřít, že se správním orgánům jakožto uprchlík bez podstatného prodlení přihlásil, přičemž od počátku svého zadržení uváděl smysluplné důvody, proč na území České republiky vstoupil za pomoci padělaného dokladu. Žalobce totiž s ohledem na své potenciálně politicky motivované trestní stíhání nebyl schopen získat cestovní doklad v zemi původu (resp. lze předpokládat, že zažádání o něj by s vysokou pravděpodobností přivedlo jeho opětovné uvržení do vazby), a nemohl se tedy prokázat platným cestovním dokladem. Bez takového dokladu by však zároveň ani nemohl odcestovat, a to ani z Řecka, kde se přitom žalobce obával svého navrácení do země původu, v níž mu hrozilo pronásledování. V dané situaci by tak ustanovení § 46a odst. 1 písm. b) zákona o azylu nemuselo být ať už s ohledem na jeho výklad konformní s mezinárodními závazky České republiky, nebo případně i s ohledem na přednostní aplikovatelnost čl. 33 odst. 1 Ženevské úmluvy, vůbec použitelné.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

39. Jak vyplývá z předchozí argumentace soudu, žaloba je důvodná, jelikož závěr žalovaného o tom, že žalobce není zranitelnou osobou, byl nepodložený a nezdůvodněný [§ 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.]. Nezákonný a skutkovým okolnostem neodpovídající je i jeho závěr, že žádost žalobce byla podána jen z důvodu, aby se vyhnul hrozícímu vyhoštění (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). V dané situaci tak již nebylo nutné blíže zkoumat, zda obavy z neúčinnosti zvláštních opatření byly namístě a opíraly se o relevantní skutečnosti, stejně jako to, zda délka zajištění žalobce byla zvolena v přiměřené míře.

40. S ohledem na uvedené tedy soud napadené rozhodnutí zrušil. Soud však již nerozhodoval o vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení ve smyslu § 78 odst. 4 s. ř. s., neboť zrušením napadeného rozhodnutí, které bylo prvním úkonem v řízení, zde již není řízení, v němž by bylo možné pokračovat (srov. obdobně rozsudek NSS ze dne 22. 12. 2015, č. j. 4 Azs 234/2015-36). Vyhlášením tohoto rozsudku vzniká žalovanému povinnost bezodkladně žalobce propustit ze zajištění [§ 46a odst. 13 písm. c) zákona o azylu].
41. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch. Žalobce, který byl ve věci úspěšný, požadavek na náhradu nákladů řízení neuplatnil a vynaložení takových nákladů na jeho straně ani neplyne z obsahu spisu. Zástupce žalobce není osobou podle § 35 odst. 2 s. ř. s., a tudíž nemá právo na odměnu za zastupování (srov. např. rozsudek NSS ze dne 2. 3. 2020, č. j. 3 As 394/2019-20). Proto soud rozhodl tak, že žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení nepřísluší.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 4. října 2021

Mgr. Ing. Petr Šuránek, v. r.
samosoudce